

میان شما و پندپذیری پرده‌ای از غرور و خودخواهی افکنده شده است.^۱

می‌دانیم رشد در سایه آگاهی و شناخت، به‌خصوص شناخت کاستی‌ها و ضعف‌ها، و تلاش برای زدودن و رفع آن‌هاست که پدید می‌آید. این آگاهی‌ها هم در ارتباط با خود، یعنی در خصوص اندیشه‌ها و اعمال خودمان است و هم در مورد اجتماع و سازمان‌ها.

یکی از عوامل مهم در رفع عیب‌ها، نقد و مهم‌تر از آن آمادگی برای پذیرش نقد است. پوشاندن ضعف‌ها، ندیدن آن‌ها و خود را به بی‌خبری زدن،

چیزی را عوض نمی‌کند. وقتی

کسی رفتاری ناشایست داشته

باشد، باید آن را دوستانه و

به روشی صحیح مطرح

کند.

به یقین افراد

آگاه و عاقل هر

تذکر اصلاحی را

می‌پذیرند و حتی خود

خواستار آن می‌شوند.

به‌عنوان نمونه دیده‌اید

که در اداره‌ها صندوق

پیشنهادها و انتقادها

نصب می‌کنند؛

زیرا باور دارند از

این طریق بهتر

می‌توانند عیب‌ها

را پیدا و آن‌ها را

برطرف کنند و

بدین شکل کیفیت

کارهای خود را ارتقا

ببخشند.

ولی در مقابل، افراد

نادان و خودخواهی هستند که

دوست دارند در همه موارد به

جای شنیدن تذکر و پند، مدح و چاپلوسی بشنوند. آن‌ها می‌خواهند بر ضعف‌ها سرپوش بگذارند، اما چه فایده؟ در نهایت با همان نقص‌ها روزگار می‌گذرانند و رشدی نمی‌کنند.

البته روشن است که نقد، آداب، شیوه و شرایط خاص خود را دارد. اما این سخن درباره آن روی سکه نقد، یعنی پذیرش آن است. در این حکمت علوی، امام علی (ع) نقدناپذیری را نشانه نوعی غرور و تکبر معرفی می‌کند.

آری، نقدناپذیری و عدم پذیرش خطا، ناشی از خودخواهی است، وگرنه هر آدم منصفی از پذیرش خطا سرباز نمی‌زند؛ هرچند ممکن است ابتدا تذکر و انتقاد در کام

او تلخ نیز بیاید. بر همین اساس است

که امام علی (ع) در جای دیگری

می‌فرماید: «از کسی پیروی کن

(با کسی ارتباط داشته باش)

که از روی خیرخواهی و

نصیحت تو را می‌گیراند

و پیرو کسی نباش که تو

را می‌خنداند، درحالی‌که

درباره تو فریب‌کاری

می‌کند» (کافی، ج ۲، ص

۶۳۸).

پس نباید مغرور بود و

از نصیحت فراری. باید

هم نصیحت کرد و

هم نصیحت‌پذیر

بود. به فرموده

امام علی (ع) باید

محبوب ترین

مردم در نظر

تو نصیحت‌کننده

خیرخواه باشد

(غررالحکم).

منبع

۱. حکمت ۲۸۲، نهج‌البلاغه

۲. اخلاق معاشرت، جواد محدثی.

محبوب باش!

معصومه صدیقی

